

ÅSIKTSTORG 3: FREDSDEPARTEMENT/ FREDSDAG/KÄRNVAPEN KAMPANJ

MOTION 4

Världen behöver Fredsdepartement

När konflikter och spänningar ökar ropar makthavare ofta reflexmässigt på mer vapen och hårdare tag. Militär upprustning framhålls ofta som den enda vägen till mänsklig säkerhet.

Människor faller lätt offer för ett livsfarligt ”vi och dom”-tänkande. Den som ifrågasätter krigslogiken avfärdas inte sällan som naiv eller utpekas som något slags landsförrädare. Mönstret nu under 2020-talet känns igen, från exempelvis tiden innan första världskriget. Då som nu finns ett militär-industriellt komplex som underblåser människors rädsla och driver på militarisering och krigsretorik.

Några få kan tjäna stora pengar på kapprustningen, på alla andras bekostnad. Krig är katastrofer både direkt och indirekt. Utöver lidande, död och förstörelse slukar krig enorma resurser som hade behövts till nyttiga ändamål.

De militära lösningarnas logik företräds av försvarsdepartement och krigsministerier i så gott som samtliga av FN:s medlemsstater. Det är hög tid att artikel 2 i FN-stadgan, som ställer krav på varje medlemsland att lösa konflikter utan våldsanvändning, växlas ut i praktisk handling. Sverige skulle kunna bidra till en sådan utveckling genom att inrätta ett särskilt fredsdepartement.

USA-modellen enligt förslag i kongressen

I USA motionerar kongressledamöter återkommande om att inrätta ett *Department of Peacebuilding*. Tanken är att det nya departementet i samarbete med regionala och lokala aktörer ska ansvara för att främja förebyggande och lösning av konflikter med ickevåldsmetoder.

En viktig uppgift skulle vara att samla in och sprida kunskap om alternativ till militär och annan våldsanvändning. I den senaste motionen om fredsdepartement i USA-kongressen 2025 behandlas ett brett spektrum av hot mot mänsklig säkerhet som behöver beaktas. Motionärerna understryker att förebyggande av våld har visat sig vara mycket kostnadseffektivt. Därtill framhålls vikten av att påverka normer och värderingar, och att bygga en fredskultur med hjälp av bland annat fredsutbildning genom hela skolgången.

Därtill skulle enligt kongressförslaget en fredsakademi, motsvarande existerande militärakademier, inrättas. Våld i landet, inte minst skjutningar, skulle förebyggas genom metoder och program som utvecklas tillsammans med de berörda. Tolerans och respekt för alla grupper i samhället, oavsett etnicitet, sexuell läggning och andra olikheter ska främjas.

Vidare skulle departementet i USA arbeta enligt FN-stadgans föreskrift om att fred ska skapas med fredliga medel. Det skulle arbeta för nedrustning särskilt av massförstörelsevapen, och spela en viktig roll inom utrikespolitiken och hjälpa till att styra om USA:s relationer med omvärlden i en fredligare riktning. Fredsministern skulle arbeta tillsammans med utrikes- och försvarsministrarna och ingå i det nationella säkerhetsrådet.

Det lagförslag om inrättande av fredsdepartement som återkommande väcks i USA-kongressen kan utgöra en utgångspunkt för diskussioner i Sverige och andra länder om ett fredsdepartements och en fredsministers möjliga och i vår tid mest angelägna uppgifter.

Fredsforskningens resultat behöver tas tillvara

Freds- och konfliktforskning bedrivs vid ett ökande antal universitet och högskolor runt om i världen. Vi hör sällan i nyhetsrapporteringen om att resultaten av denna forskning tas tillvara. Den är förmodligen föga känd av statsledare som beslutar om fred eller krig. På samma sätt som vi inte låter tandläkare operera njurar eller hjärtan inom sjukvården behöver avgörande beslut om hantering och lösning av farliga konflikter fattas med hjälp av specialister med omfattande utbildning i freds- och konfliktkunskap.

Genom omfattande kontakter och samråd med världens främsta freds-, konflikt- och säkerhetsforskare kan en fredsminister och dennes medarbetare bidra till att regeringar och parlament i såväl större som mindre länder hittar bättre alternativ än att engagera sig i tragiska krig.

Idéer i olika länder för regeringars fredsfrämjande arbete

I Kanada har socialdemokratiska och gröna partier ställt sig bakom kravet att inrätta ett fredsdepartement. Och när Labourpartiet i Storbritannien leddes av Jeremy Corbyn utsågs Fabian Hamilton till skuggminister för fred och nedrustning. Sedan nobelpristagaren Abiy Ahmed blivit president 2018 i Etiopien blev detta land det första med ett fredsdepartement med liknande arbetsmetoder som de som beskrivs i det aktuella lagförslaget i USA-kongressen om fredsbyggnadsdepartement. Det etiska utskottet i fredsdepartementet har hittills haft fullt upp med att hantera interna konflikter, vilket innebär att det är alldeles för tidigt att utvärdera dess betydelse på sikt.

Den svenska folkriksdagen 1982 förordade fredsdepartement

Dåvarande SSU-ordföranden Bo Ringholm föreslog 1968 inrättandet av ett svenskt fredsdepartement. Till Folkriksdagen för nedrustning 1982, med 300 deltagande organisationer, väcktes tre motioner om ett svenskt fredsdepartement. Enligt folkriksdagens beslut skulle detta ha ansvar för nedrustning, kontroll av vapenhandel, omställning från militär till civil produktion, fredsfostran och freds forskning. Medlemmar i Svenska Freds stödde aktivt folkriksdagens beslut.

I Sveriges riksdag väcktes 2013 och 2017 förslag om att frågan om ett svenskt fredsdepartement borde utredas. Sverige har genom åren haft olika departement och ministrar, allt utifrån vad som ansetts relevant och viktigt. Det är hög tid att fredsfrågan ges status och resurser som eget politikområde. Ett fredsdepartement skulle komplettera och balansera utrikes- och försvarsdepartementen. De regeringar som beslutat att driva in Sverige i kärnvapenalliansen Nato hade behövt en minister som visat på att mänsklig säkerhet är så mycket mer än skydd mot militära angrepp, inte minst åtgärder för att mildra effekterna av den pågående klimatförändringen.

En fredsminister hade kunnat visa på Costa Ricans exempel, och med stöd av forskning och erfarenhet påpeka att redan de i jämförelse med militärutgifterna försumbara resurser som nu satsas på freds forskning, diplomati och civila fredskårer gör stor nytta.

Gemensam säkerhet

En svensk fredsminister skulle ha en viktig uppgift i att arbeta vidare med de tankar om gemensam säkerhet, som den internationella kommissionen för nedrustning och säkerhet ledd av Olof Palme presenterade 1982. Det skedde efter omfattande konsultationer med kommissions-ledamöter från en rad länder inklusive USA, Ryssland, Tyskland, Indien och Japan. Idén om gemensam säkerhet utgår, liksom all forskning om konfliktlösning, från att parter i olika konflikter behöver söka dialog med varandra.

Palmekommissionen framhöll att för ett framgångsrikt fredsarbete "krävs en mobilisering av politisk vilja, energi och engagemang utan motstycke". Kommissionen försökte i sin rapport 1982 finna en utväg ur den dåvarande situation som hotade att driva mänskligheten till en kapprustning av förödande

omfattning. Samma sorts tragiska situation, med dess dödande, lemlästande, förstörelse och brist på tillit, präglar även 2020-talet. Nya faror skapas genom utveckling av ständigt nya vapen. Det behövs inte minst nya, stora insatser under kommande decennier för att på alla sätt stärka FN:s fredsarbete. Att verka för detta bör vara en prioriterad uppgift för fredsdepartement i såväl Sverige som andra länder.

Freds rörelsen och fredsviljan

De båda världskrigen under 1900-talet med sina fasansfulla erfarenheter borde ha lärt oss att nya politiska prioriteringar krävs i form av större, långsiktiga och målmedvetna krafttag för fred för alla. Det krävs en mobilisering av politisk vilja, energi och engagemang utan motstycke för att mänskligheten ska kunna styra bort från den självförintelsekurs som vi idag tycks följa.

”Tillsättandet av fredsministrar är ett strategiskt viktigt steg för att skapa en framtid med fred för alla. Sverige kan börja!” (Ur *Världen behöver fredsministrar*, 2017, s. 81)

En stor del av den fredsvilja och fredslängtan som människor i alla länder bär på kanaliseras genom olika fredsfrämjande organisationer. Fredsministrar med resursrika egna departement måste ges möjlighet att fungera som motvikt till krigslogik och militarisering, som en förnufts röst i våra nationalstaters regeringar.

Förslag till beslut

Svenska Freds kongress 2026 föreslås besluta:

- att aktivt och uthålligt verka för att fredsdepartement inrättas i Sverige och andra länder samt att arbetet för ett fredsdepartement skrivs in i det handlingsprogram som skall antas vid kongressen.

Motionärer och medlemmar i Svenska Freds:

Per Abrahamsson, Höör, Lars Agetorp, Degeberga, Lisa Ahlqvist, Göteborg, Bo Alvberger, Ängelholm, Farshid Ardabili-Farshi, Nässjö, Maj Ardesjö, Falun, Edvin Arnby Machata, Växjö, Bromma, Stina Bergström, Uppsala, Anna Bernhorn, Östra Tommarp, Isak Betsimon, Stockholm, Eva Bexell, Stockholm, Boel Billgren, Lund, Lisbeth Birgersson, Göteborg, Karin Björelid, Brännö, Nils-Erik Björk, Båstad, Lotta Blommark, Hägersten, Nilla Borg, Västervik, Gunnar Brundin, Visby, Vilhelm Brüggemann, Nässjö, Inger Bäckström, Härnösand, Marina Christiansen, Tyresö, Göran Collste, Stockholm, Jaan Cortobius, Södertälje, Inger Dahlström Norrman, Umeå, Erik Danielsson, Umeå, Cecilia Edholm, Mörbylånga, Erik Eriksson, Falun, Andreas Falk, Västerhaninge, Linda Fleetwood, Kalmar, Maj-Lis Follér, Göteborg, Kersti Freed Klevmar, Örebro, Ewa Frisk, Sollentuna, Titti Frisk, Hagström, Stockholm, Peo Hansen, Norrköping, Cecilia Hofsten, Stockholm, Cornelius Holtorf, Kalmar, Susanne Gerstenberg, Laholm, Sarah Jane Gould, Malmö, Kemal Görgü, Stockholm, Ragnar Haake, Umeå, K G Hammar, Stockholm, Leif Hansson, Malmö, Lenitha Hedqvist, Luleå, Lis Hellström, Uppsala, Lisbeth Henriksson, Linköping, Li Hermansson, Falkenberg, David Holmberg, Knivsta, Agnes Holmer, Alingsås, Birgitta Hultqvist, Brännö, Erika Husberg, Tyresö, Bitte Isacson, Tyresö, Lena Jarlov, Hamburgsund, Allan Johansson, Halltorp, Elvira Johansson, Malmö, Anton Johnsson, Nässjö, Lorentz Jolin, Björnlunda, Håkan Julander, Stockholm, Holger Kahl, Simrishamn, Jenny Karlsson, Tyresö, Malmö, Mariancila Kim, Visby, Dionissios Kundurakis, Linköping, Per Lager, Hunnebostrand, Eva Lannö, Lerum, Agneta Larsson, Simrishamn, Lisbeth Larsson, Dingle, Vladan Lausevic, Täby, Åsne Lidén, Tyresö, Tobias Linné, Lund, Johannes Löf, Västervik, Thomas Magnusson, Falsterbo, Tomas Magnusson, Göteborg, Tina Mangold, Laholm, Eva B Mannheimer, Göteborg, Marianne Martinsson, Mörbylånga, Claes Melin, Tomelilla, Kari Mjåtveit, Malmö, Ralph Monö, Tyresö, Michael Moon, Lund, Maria Mutt, Stockholm, Valter Mutt, Göteborg, Fredrik Nilsson, Lund, Charlotte Noack, Västervik, Christer Nordmark, Alvesta, Margareta Nordh, Lund, Lisa Norgren Benedictsson, Stockholm, Lars Nyberg, Hunnebostrand, Ulf Nymark, Lund, Cecilia Obermüller, Stockholm, Kristina Post, Mjölby, Gunilla Pritzel, Kalmar, Rof Pritzel, Mörbylånga, Fernando Quiroga, Tyresö, Göran Radhe, Slite, Karl-Johan Rahm, Bromma, Ingrid Renström, Farsta, Mari Roos, Härnösand, Lena Rosén Schlaug, Vingåker, Ingvar Rönnbäck, Umeå, Kerstin Sagström, Linköping, Tapio Salonen, Malmö, Ove Sernhede, Grebbestad, Valentin Sevéus, Stockholm, Nils Sjöstedt, Nässjö, Daniel Smedberg, Lund, Astrid Ståhlberg, Stockholm, Håkan Sundberg, Vällingby, Henrik Sundström, Arlov, Stig-Magnus Thorsén, Göteborg, Sabine Thorstensen, Simrishamn, Lena Toll, Nässjö, Peter Toll, Nässjö, Malin Torpman, Vendelsö, Eva

Brüggemann Vallström, Nässjö, Joeri Van der Syde, Örebro, Gustavo Varela Arregui, Västerås, Gert Wibe, Sala, Gill Widell, Brännö, Jens Wiethage, Linköping, Karin Willén Wirdenäs, Växjö, Kristina Wirén, Kalmar, Stig Zandrén, Vadstena, Peter Zimmermann, Malmö, Karin Österdahl, Tyresö, Lena Östholm, Helsingborg.

CENTRALSTYRELSENS SVAR PÅ MOTION nr. 4

Centralstyrelsen vill tacka för en välskrivna, engagerande och väl underbyggd motion. Den lyfter en principiellt viktig diskussion om hur fredsarbete kan ges ökad politisk tyngd i en tid präglad av militarisering och eskalerande krigsretorik.

Motionen argumenterar för att Sverige bör verka för inrättandet av ett fredsdepartement, inspirerat av återkommande lagförslag i USA och historiska initiativ i Sverige. Ett fredsdepartement föreslås arbeta med förebyggande konfliktlösning, nedrustning, fredsforskning, fredsutbildning och främjande av gemensam säkerhet. Motionen menar att ett sådant departement skulle fungera som motvikt till försvars- och säkerhetspolitikens militära dominans och ge fredsfrågan ökad status, resurser och institutionell tyngd. Motionen föreslår att Svenska Freds aktivt och uthålligt verkar för att ett fredsdepartement inrättas och att detta skrivs in i handlingsprogrammet.

Centralstyrelsens motivering till sitt förslag till beslut

Centralstyrelsen delar motionens analys av behovet av att stärka det förebyggande fredsarbetet och att utmana den ensidiga militariseringen av säkerhetspolitiken. Styrelsen ser både kommunikativa och strategiska värden i att formulera visionära alternativ.

Samtidigt bedömer styrelsen att kravet på att inrätta ett specifikt departement är ett förslag som i dagsläget har mycket begränsad realpolitisk genomförbarhet och som riskerar att skymma organisationens bredare och mer konkreta fredspolitiska krav. Svenska Freds arbetar redan aktivt och uthålligt för en fredspolitisk storsatsning på diplomati, fredlig konflikthantering och nedrustningsamt för ökade internationella insatser för att hantera konflikters grundorsaker. Genom långsiktigt och förebyggande arbete kan förutsättningarna för fred stärkas. Vi anser att Sverige behöver ta tydliga steg för att återuppbygga tilliten till folkrätten, diplomatin och de internationella verktyg som krävs för att hantera konflikter. En stark internationell rättsordning och fungerande diplomati är avgörande för att bygga en hållbar fred.

Styrelsen ser flera styrkor i motionen:

- Den är väl underbyggd och förankrad i fredsforskning och historiska initiativ.
- Den ligger i tiden, i en kontext där militarisering och krigsretorik dominerar det offentliga samtalet och USA infört ett Krigsdepartement.
- Den formulerar ett konkret och kommunikativt krav som kan fungera opinionsbildande.
- Den har samlat många motionärer.
- En framgång för frågan i Sverige skulle inspirera freds rörelser i andra länder.

Att artikulera visioner om institutionella reformer ligger nära freds rörelsens idépolitiska roll. I en tid när nya militära strukturer normaliseras kan det vara angeläget att synliggöra alternativa säkerhetsmodeller.

Samtidigt finns utmaningar med motionens beslutsförslag:

- För att framgångsrikt kunna driva ett konkret påverkansarbete krävs realistiskt uppställda mål för vad ett sådant arbete kan uppnå. Man behöver då också ta hänsyn till var de som ska påverkas befinner sig opinions- och värderingsmässigt. Det är i nuläget svårt att se hur ett inrättande av ett fredsdepartement skulle kunna åstadkommas i Sverige utan att detta föregås av en omfattande normförskjutning i den svenska säkerhetspolitiska debatten, och en större folklig acceptans av de fredspolitiska mål som Svenska Freds idag aktivt verkar för, exempelvis nedrustning, förebyggande arbete och stärkande av FN.

- Risken finns då också att ett ensidigt fokus på en ny myndighetsstruktur uppfattas som symbolpolitik, vilket kan marginalisera organisationens röst i andra säkerhetspolitiska frågor.
- Det är inte heller självklart att inrättandet av just ett separat fredsdepartement är det bästa sättet att åtgärda avsaknaden av en effektiv och bra svensk fredspolitik. Svenska Freds strategi är istället att verka för att utrikespolitiken ska genomsyras av ett starkt fredspolitiskt perspektiv och på sikt sträva efter institutionell förändring där, till exempel i form av en särskild minister för fredspolitik. På så sätt kan vi uppnå viktiga delmål och skapa verklig förändring.
- Att uppmuntra initiativ som syftar till en stärkt fredspolitik globalt är förstås något positivt, däremot ser vi det inte som Svenska Freds roll att aktivt verka för en förändrad myndighetsstruktur i andra länder.

Centralstyrelsen behöver väga det kommunikativa värdet av ett tydligt och visionärt krav mot risken att det uppfattas som orealistiskt och försvårar organisationens strategiska positionering i ett starkt militariserat och hårt polariserat säkerhetspolitiskt klimat.

Utifrån ovanstående anser centralstyrelsen att Svenska Freds bör bejaka motionens intention men samtidigt säkerställa en hållbar strategisk positionering i den säkerhetspolitiska debatten. Det senare skulle sannolikt försvåras om motionens beslutsförslag bifalls så som det är formulerat.

Centralstyrelsens förslag till beslut

Centralstyrelsen föreslår kongressen:

- Att avslå motionen i sin helhet
- att uppdra åt centralstyrelsen att fortsätta arbetet för en stärkt institutionell fredspolitik, och att integrera idén om ett fredsdepartement i handlingsprogrammet. Idén kan användas kommunikativt och för medlemmar som vill driva frågan.

Tillägg av avslutande mening i brödtextens sista stycke under 3.2 Hållbar fred och säkerhet: *“På sikt bör en sådan satsning stärkas genom att den institutionaliseras, till exempel genom inrättandet av ett fredsdepartement eller en strukturell reformering av utrikesdepartementet”.*

Centralstyrelsens Andreas Drufva och Tomas Magnusson reserverar sig mot CS-förslag till beslut.

MOTION 9

Nationell dag för fred!

Sammanfattning

Föreställ er en dag när alla Svenska Freds lokalföreningar tillsammans uppmärksammar fred runt om i landet med aktiviteter, manifestationer och demonstrationer. Föreställ er att vi planerar dagen med god framförhållning så att uppslutningen blir stor och att vi ser till att få en bred mediebevakning. Föreställ er att vi visar politiker, allmänhet och omvärld att vi är överväldigande många som inte köper den ensidiga militariserings doktrin och istället vill fokusera på vägen till en hållbar och rättvis värld.

Bakgrund/problem

Svenska Freds växer så det knakar och nya lokalföreningar bildas över hela landet. Samtidigt finns det fortfarande många människor som inte känner till vår existens och som känner sig ensamma i sin längtan efter fred. När både politiker och media ger en ensidig bild av att upprustning är den enda vägen att nå dit, och när enorma summor av våra skattepengar går arakt in i krigsindustrin, är det viktigt att visa att vi är många som inte ställer upp på den ökade militariseringen som sker utan vårt medgivande. Det är dags att visa att vi är många som istället tror på mänskliga rättigheter, folkrätt och diplomati för att nå en fredlig värld!

Förslag

Vi önskar att Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen initierar och arrangerar en nationell fredsdag på ett återkommande datum varje år. Genom att engagera alla lokalföreningar runtom i landet kan vi på så vis uppmärksamma fredsarbetet stort och brett. En fredsdag kan exempelvis arrangeras utifrån olika teman som bestäms nationellt, medan lokalföreningarna står för valfria aktiviteter och samarbetspartners utifrån förutsättningar på varje ort.

Kommunikationen kring fredsdagen bör samordnas nationellt genom att exempelvis ta fram ett grafiskt manér (som posters, illustrationer, bilder) och en kommunikationsplan med nationella respektive lokala ansvarsområden (inlägg i sociala medier, kontakter med media etc).

En nationell fredsdag kan ge stor medial effekt och få fler att få upp ögonen för fredsrörelsen när tusentals människor runt om i landet agerar tillsammans! Det kan även uppmärksamma politiker på vår existens och samordnade styrka. Inte minst kan det fungera stärkande för alla medlemmar och deltagare när vi skapar ett fysiskt forum för möten och gemenskap.

Resurser

Med god framförhållning kan lokala resurser samordnas för planering och genomförande av en fredsdag. Det kräver dock också en samordning och arbetsinsats på riksplan samt en budget för grafiskt material för marknadsföring. Dagen lär sannolikt bidra till många nya medlemmar som i sig ger nya intäkter.

Förslag till beslut

Svenska Freds kongress 2026 föreslås besluta:

- att centralstyrelsen planerar och samordnar en nationell fredsdag för 2026, som lokalföreningarna sedan genomför.

Motionär

Svenska Freds Aktionsgrupp Malmö, Kontaktuppgifter: skane@svenskafreds.se

CENTRALSTYRELSENS SVAR PÅ MOTION nr. 9

Centralstyrelsen vill tacka för en inspirerande och framåtblickande motion. Den fångar ett starkt behov av synlighet, gemenskap och samordning i en tid då fredsrörelsens röst behöver höras tydligare i det offentliga samtalet. Motionen föreslår att Svenska Freds initierar och arrangerar en återkommande nationell fredsdag där samtliga lokal föreningar genomför aktiviteter, manifestationer eller demonstrationer under ett gemensamt datum. Syftet är att synliggöra motståndet mot militarisering, visa rörelsens bredd och styrka, skapa medial uppmärksamhet samt stärka engagemang och gemenskap.

Motionen betonar behovet av nationell samordning genom grafiskt material, kommunikationsplan och tematiskt ramverk, medan genomförandet sker lokalt. Rikskansliet föreslås få i uppdrag att planera och samordna en första nationell fredsdag under 2026.

Centralstyrelsens motivering till sitt förslag till beslut

Centralstyrelsen delar motionens analys att rörelsens synlighet behöver stärkas och att samordnade nationella mobiliseringar kan ha stor opinionsbildande effekt. Styrelsen ser mycket positivt på förslaget och vill betona att arbetet med att göra FN:s internationella fredsdag den 21 september till "vår dag" har pågått under flera år. Vi har systematiskt utvecklat kampanjmaterial och kommunikativa verktyg för ideellt aktiva medlemmar i Svenska Freds sakfrågor och visa på alternativ till ökad militär upprustning.

Initiativet ligger i linje med föreningens nuvarande budskap om att främja fred, diplomati och förebyggande arbete. För bästa effekt planeras arbetet med hänsyn till kapacitet, resurser och kampanjcykler, där aktiva lokala grupper är centrala. Genom att välja FN:s internationella Fredsdag den 21 september som i år infaller direkt efter riksdagsvalet kan vi få både genomslag och kontinuitet i vårt arbete. Styrelsen vill använda den internationella fredsdagen för att strategiskt, hållbart och inkluderande samla föreningen och förstärka våra budskap och ser mycket positivt på förslaget.

Centralstyrelsen vill framhålla det stora och växande ideella engagemanget i Svenska Freds. Detta engagemang har stor potential att samordnas vid specifika tillfällen och därigenom uppnå större genomslag och effekt i våra frågor.

Styrelsen föreslår därför att rikskansliet får i uppdrag att planera och samordna en nationell fredsdag för 2026, som lokal föreningar och fredsgrupper erbjuds möjlighet att medverka till.

Centralstyrelsens förslag till beslut

- att bifalla motionen

MOTION 14

Kampanj mot svenska/europeiska kärnvapen inför valet 2026

Sammanfattning

Motionen föreslår att Svenska Freds tar fram ett kampanjmaterial som tydligt bemöter kraven på svenska/europeiska kärnvapen och som kan användas i valrörelsen 2026.

Bakgrund/Problem

I början av 2026 tog den säkerhetspolitiska debatten en ny vändning då Europa insåg att USA inte bara var en opålitlig allierad utan också ett potentiellt hot. Den nya strategin - att minska beroendet av USA och stärka Europa - kom dock i hög grad att bygga på militär upprustning och nu höjs röster för både europeiska och svenska kärnvapen. Det är viktigt att Svenska Freds kraftfullt agerar för att väcka opinion mot en sådan utveckling och att detta sker snabbt, så att inte frågan undanhålls från valdebatten på samma sätt som NATO-beslutet 2022. Valrörelsen innebär en unik möjlighet att nå ut till breda grupper och även politiker, eftersom frågan om svenska/europeiska kärnvapen än så länge inte har ett brett stöd.

Då Svenska Freds sedan länge arbetar aktivt mot kärnvapen och bl a ställt krav på en lag som förbjuder kärnvapen på svensk mark i freds- och krigstid ligger kampanjen helt i linje med organisationens mål. Dock måste frågan om svenska/europeiska kärnvapen nu tydligt adresseras samtidigt som konstruktiva alternativ skrivs fram. Svenska freds har en vision om en konfliktförebyggande fredspolitik men i nuvarande läge – präglad av en utbredd känsla av hot och osäkerhet – behövs också en stark argumentation för att säkerhet kan och måste byggas utifrån ett bredare synsätt som omfattar bl a infrastruktur, livsmedelsförsörjning och vård.

Motionens förslag om ett kampanjmaterial torde rymmas inom befintlig budget.

Förslag till beslut

Svenska Freds kongress 2026 föreslås besluta:

- att uppdraga åt styrelsen att utveckla ett kampanjmaterial och verka för en landsomfattande kampanj med start sommaren 2026
- att materialet omfattar:
 - * Krav på en nationell lag som – i linje med ickespridningsavtalet – förbjuder Sverige att utveckla kärnvapen och att medverka till att andra stater skaffar kärnvapen. Lagen bör också omfatta ett tydligt förbud mot att kärnvapen placeras i Sverige i såväl freds- som krigstid.
 - * Krav på att Sverige inom EU aktivt arbetar emot planer på europeiska kärnvapen och undertecknar FN:s konvention om förbud mot kärnvapen.
 - * En konkret vision om en bredare syn på säkerhets- och fredspolitik.

Motionärer (medlemmar i Svenska Freds)

Medlemmar i Umeå fredsgrupp: Anne Grönlund, Agneta Högstadius, Albin Irgens, Anna Cedergren, Annika Edlund, Berit Edvardsson, Ellinor Kangas, Erik Danielsson, Eva Quist Engström, Gunilla Samberg, Hervor Björne, Inger Dahlström-Norrman, Ingrid S Ackewald, Ingvar Rönnbäck, Jens Rundberg, Katarina Hamberg, Kristina Jannerbro, Margareta Backgård, Margareta Hultman, Margareta Risborg, Maria Ahlskog, Patrik Hockum, Pia Hane-Weijman, Pär Salander, Ulla-Greta Pettersson.

CENTRALSTYRELSENS SVAR PÅ MOTION nr. 14

Centralstyrelsen vill tacka för en angelägen och strategiskt välriktad motion. Den tar fasta på en snabbt föränderlig säkerhetspolitisk kontext och pekar på behovet av att Svenska Freds agerar tydligt och proaktivt inför valrörelsen 2026.

Motionen föreslår att Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen tar fram kampanjmaterial och verkar för en landsomfattande kampanj inför valet 2026 med syfte att bemöta krav på svenska eller europeiska kärnvapen. Kampanjen ska bland annat lyfta krav på nationell lagstiftning som förbjuder Sverige att utveckla, medverka till eller tillåta placering av kärnvapen på svenskt territorium i både freds- och krigstid, samt att Sverige inom EU aktivt motverkar planer på europeiska kärnvapen och undertecknar Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Motionen föreslår också att kampanjen presenterar en konstruktiv vision om en bredare syn på säkerhet och fredspolitik och betonar vikten av att frågan lyfts i tid så att den inte marginaliseras i valdebatten.

Centralstyrelsens motivering till sitt förslag till beslut

Centralstyrelsen delar motionens analys att den säkerhetspolitiska debatten har förskjutits i en riktning där krav på europeiska och även svenska kärnvapen inte längre är otänkbara i det offentliga samtalet. I ett sådant läge är det avgörande att Svenska Freds tydligt artikulerar motargument och presenterar genomarbetade alternativ. Ett sådant arbete pågår också inför valet.

Frågan ligger helt i linje med organisationens långsiktiga arbete mot kärnvapen och just nu pågår kampanjen Aldrig mera kärnvapen! Där ett kampanjpaket finns för att verka för ett förbud mot kärnvapen på svenskt territorium. Kampanjen har redan samlat in över 22000 namnunderskrifter och ska lämnas över till kommande regering i höst. Motionen innebär därför inte en ny inriktning, utan en strategisk förstärkning av befintlig politik och också bemöta krav på svenska eller europeiska kärnvapen. CS föreslår också ett tillägg i Handlingsprogrammet om att vi nu också måste verka mot att Sverige för att Sverige måste stå utanför alla samtal och eventuella samarbeten gällande europeiska, nordiska, svenska eller franska kärnvapen.

Centralstyrelsen bedömer att arbetet ryms inom organisationens strategiska prioriteringar inför valet och ser det som en naturlig del av Svenska Freds roll som opinionsbildande aktör. Vidare anser centralstyrelsen att motionens intention och konkreta förslag är väl avvägda. Genomförandet bör därför integreras i den övergripande valstrategin för 2026, så att kampanjen samordnas med övriga prioriterade frågor och resurser används effektivt.

Centralstyrelsens förslag till beslut

- att bifalla motionen

MOTION 21

Svenska Freds hemsida

Vi är alla medvetna om att vår förmåga att komma ut på nätet i sociala forum är viktigt. Det är ett accepterat faktum, och vi tror att det är något som alla lokalföreningar och fredsgrupper lägger ner mycket tid på att diskutera – ”hur skall vi bli effektivare?” Hemsida, Instagram, Facebook mm. Vad är bäst?

Vi tror att Svenska Freds hemsida kan utvecklas och bli mer stödjande för lokalföreningarna. Idag är det inte helt enkelt att hitta till de orter eller föreningar en utomstående eller medlem är intresserad av.

Konkret förslag för förändring av hemsidans struktur:

- på översta menyraden välj LOKALFÖRENINGAR

- under lokalföreningar kan man så rulla sig fram i alfabetisk ordning till den ort man är intresserad av, välj SUNDSVALL

- under SUNDSVALL har lokalorganisationen befogenhet och redigeringsrätt, att informera löpande om verksamheten, evenemang, medlemsaktiviteter mm. - Lokalföreningen och Kansliet kommer överens om medlem inom lokalföreningen, som ansvarar för införande och redigering av material.

När man har genomfört detta, kan vi alla, eftersom alla har något socialt forum man deltar i på något sätt, alltid möjlighet i vår kommunikation, att hänvisa till Sv Freds hemsida. ”Där kan man läsa om Svenska Freds i Sundsvall”. Då behöver vi inte bygga upp något eget. Och samtidigt kommer hemsidans information om ställningstagande, presskommunikéer mm närmare.

Förslag till beslut

Svenska Freds kongress 2026 föreslås besluta:

- att ge kansliet i uppdrag att omstrukturera Svenska Freds hemsida i enlighet med ovanstående.

Motionär

För Svenska Freds i Sundsvall, Göran Lundgren

CENTRALSTYRELSENS SVAR PÅ MOTION nr. 21

Vi vill tacka motionären för att lyfta frågan om hur Svenska Freds- och Skiljedomsföreningens webbplats kan utvecklas för att bättre stödja lokalföreningarnas kommunikation och synlighet. Motionen lyfter vikten av att organisationen är närvarande i digitala kanaler och föreslår att hemsidans struktur utvecklas så att lokalföreningar blir lättare att hitta, samt att organisationens hemsida i större utsträckning kan fungera som ett stöd för lokalföreningars och fredsgruppers arbete och möjlighet att nå ut med sin information. Motionen föreslår en förändrad struktur på hemsidan där lokalföreningar och fredsgrupper tydligare samlas under en egen meny och där lokalföreningar och fredsgrupper ges möjlighet att själva publicera information om sin verksamhet.

Centralstyrelsens motivering till sitt förslag till beslut

Centralstyrelsen delar motionärens uppfattning att Svenska Freds digitala närvaro är viktig för organisationens synlighet och för möjligheten att nå ut. Det gäller inte minst möjligheten för lokalföreningar och fredsgrupper att synliggöra sitt arbete och göra det lättare för medlemmar och intresserade att hitta lokal verksamhet.

Samtidigt bedömer centralstyrelsen att motionens konkreta förslag om hur hemsidan ska struktureras inte bör fastställas genom kongressbeslut. Kansliet är våren 2026 igång med ett arbete att se över hemsidans struktur samt tittar även på möjligheterna för lokalföreningar och fredsgrupper att själva publicera, ändra och ta bort information. Utformningen av hemsidan behöver kunna utvecklas löpande utifrån tekniska förutsättningar, kommunikationsstrategier och tillgängliga resurser.

Centralstyrelsen ser dock ett behov av att se över hur lokalföreningar och fredsgrupper synliggörs på hemsidan och hur organisationens digitala struktur kan utvecklas för att bättre stödja lokal verksamhet. Detta arbete bör prioriteras.

Centralstyrelsen avser därför att ge kansliet i uppdrag att se över hemsidans struktur i syfte att tydligare synliggöra lokalföreningar och fredsgrupper, utveckla former för att bättre presentera lokal verksamhet och aktiviteter på hemsidan, analysera vilka resurser och vilken budget som kan behövas för sådana förändringar, samt att undersöka möjligheterna att ge lokalföreningar och fredsgrupper möjlighet att själva uppdatera relevanta delar av sina sidor på hemsidan.

Genom ett sådant arbete kan organisationens digitala närvaro utvecklas på ett sätt som stärker både riksorganisationens och lokalföreningarnas möjligheter att nå ut, samtidigt som förändringar kan genomföras på ett genomtänkt och hållbart sätt.

Centralstyrelsens förslag till beslut

- att avslå motionen till förmån för ett uppdrag åt CS att se över hemsidans struktur i syfte att tydligare synliggöra lokalföreningar och fredsgrupper, utveckla former för att bättre presentera lokal verksamhet och aktiviteter på hemsidan, analysera vilka resurser och vilken budget som kan behövas för sådana förändringar, samt att undersöka möjligheterna att ge lokalföreningar och fredsgrupper möjlighet att själva uppdatera relevanta delar av sina sidor på hemsidan.

[1] Fiatpengar är pengar som inte har något eget värde (t.ex. guld eller silver) och inte backas av en fysisk vara, utan får sitt värde enbart genom statens dekret och folkets förtroende.

[2] Centralbanken trycker pengar digitalt för att köpa statsobligationer.

